

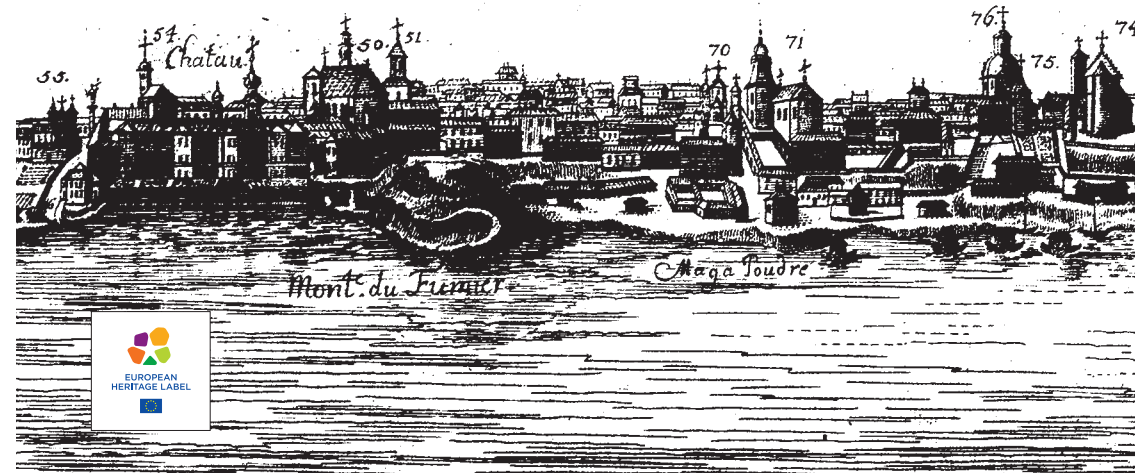
Το Σύνταγμα της 3ης Μαΐου (1791)

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΠΟΥ ΚΥΡΩΘΗΚΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ

Το Σύνταγμα της 3ης Μαΐου (1791)

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ
ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΠΟΥ ΚΥΡΩΘΗΚΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ

Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο στη Βαρσοβία
ul. Długa 7, 00-263 Warszawa

ΤΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ 3ης ΜΑΙΟΥ (1791)

ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ: Michał Kulecki, Magdalena Morawska, Hubert Wajs

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Justyna Slowik

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Justyna Slowik

ΓΡΑΦΙΚΑ: Felis Fidelis

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Karol Zgliński

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ιστορικό υπόβαθρο

1776

● ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ: Ο Άνταμ Σμιθ δημοσίευσε στο Λονδίνο την Έρευνα για τη Φύση και τα Αίτια του Πλούτου των Εθνών

1781

● ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ: Ο Γουίλιαμ Χέρσελ ανακάλυψε τον πλανήτη Ουρανό

1781

● ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: Ο Ιμμάνουελ Καντ δημοσίευσε στην Ρίγα την Κριτική του καθαρού λόγου

13.03.1791

● ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ: Ο Τόμας Πέιν δημοσίευσε στο Λονδίνο τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

26.03.1791

● ΜΕΤΡΟΛΟΓΙΑ: Στη Γαλλία θεσπίστηκαν τα βασικά στοιχεία του συστήματος μέτρησης

03.05.1791

● ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: Η Βουλή της Πολωνο-λιθουανικής Κοινοπολιτείας κύρωσε το πρώτο σύγχρονο σύνταγμα στην Ευρώπη - το Σύνταγμα της 3ης Μαΐου

09.09.1791

● ΚΟΙΝΩΝΙΑ: Η πρωτεύουσα των Ηνωμένων Πολιτειών επίσημα ονομάστηκε Ουάσινγκτον (μετά το όνομα του πρώτου πρόεδρου)

13.09.1791

● ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: Ο βασιλιάς Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ υπέγραψε το τελικό κείμενο του πρώτου γαλλικού συντάγματος

30.09.1791

● ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ: Η όπερα Ο Μαγικός Αυλός του Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στη Βιέννη

15.12.1791

● ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: Τέθηκε σε ισχύ η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δέκα πρώτες τροποποιήσεις του συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής)

Η Μεγάλη Βουλή (Τετραετής)

(1788–1792)

● Η Βουλή (Sejm), η οποία ανέλαβε την ψήφιση του Κυβερνητικού Νόμου, ξεκίνησε τις συνεδριάσεις σε μια πολύ περίπλοκη διεθνή συγκυρία. Η Ρωσία, η οποία ουσιαστικά κυριαρχούσε επί της Πολωνολιθουανικής Κοινοπολιτείας, ενεπλάκη σε πολέμους με την Τουρκία και τη Σουηδία. Η Αυστρία υποστήριξε τη Ρωσία κατά της Τουρκίας και η Πρωσία πήρε μια θέση ανοιχτά ανταγωνιστική έναντι της Ρωσίας. Αυτό δημιούργησε μία μοναδική ευκαιρία για την επανάκτηση της ανεξαρτησίας της Πολωνίας. Η Βουλή κατάφερε να συγκροτηθεί, η λεγόμενη «συνθήκη εγγύησης» τερματίστηκε, ακλούθησε η διάλυση του Διαρκούς Συμβουλίου και η Βουλή ανέλαβε την πλήρη εξουσία στη χώρα, ξεκινώντας μια προσπάθεια μεταρρύθμισης του συστήματος. Η θέσπιση του Κυβερνητικού Νόμου ήταν το αποκορύφωμα αυτών των προσπαθειών. Η Ρωσία δεν αποδέχθηκε την απώλεια των επιρροών της στην Πολωνία και μετά την υπογραφή ειρηνευτικών συνθηκών με την Τουρκία και τη Σουηδία, ξεκίνησε πολεμικές επιχειρήσεις κατά της Κοινοπολιτείας. Αυτό σύντομα οδήγησε στη συνθηκολόγηση του βασιλιά και η εξουσία πέρασε στους αντιπάλους του Συντάγματος της 3ης Μαΐου, οι οποίοι, υπό την καθοδήγηση της Ρωσίας, ενώθηκαν σε μια συνομοσία, που ονομάστηκε η Συνομοσία της Ταργκοβίτσα, από το όνομα της πόλης όπου επίσημα σχηματίστηκε.

● Η ψήφιση του Συντάγματος της 3ης Μαΐου 1791, J.P.Norblin, Εθνική Βιβλιοθήκη

● Σχεδιάγραμμα της Αίθουσας της Γερουσίας στο Βασιλικό Κάστρο της Βαρσοβίας τον 18ο αιώνα, σχέδιο της εποχής, Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο

Ο Βασιλιάς

(1764–1795)

- Η Μεγάλη Βουλή, που μετετράπη σε ομοσπονδιακή, ώστε να μην είναι εφικτή η διακοπή της, ήταν το αποτέλεσμα των προσπαθειών του Στανίσλαβ Αουγκουστ. Ο ίδιος ο βασιλιάς μαζί με τον Ιγκνάτσι Ποτότσκι και τον Χούγκο Κολόνταϊ ήταν οι βασικοί συντάκτες του Κυβερνητικού Νόμου

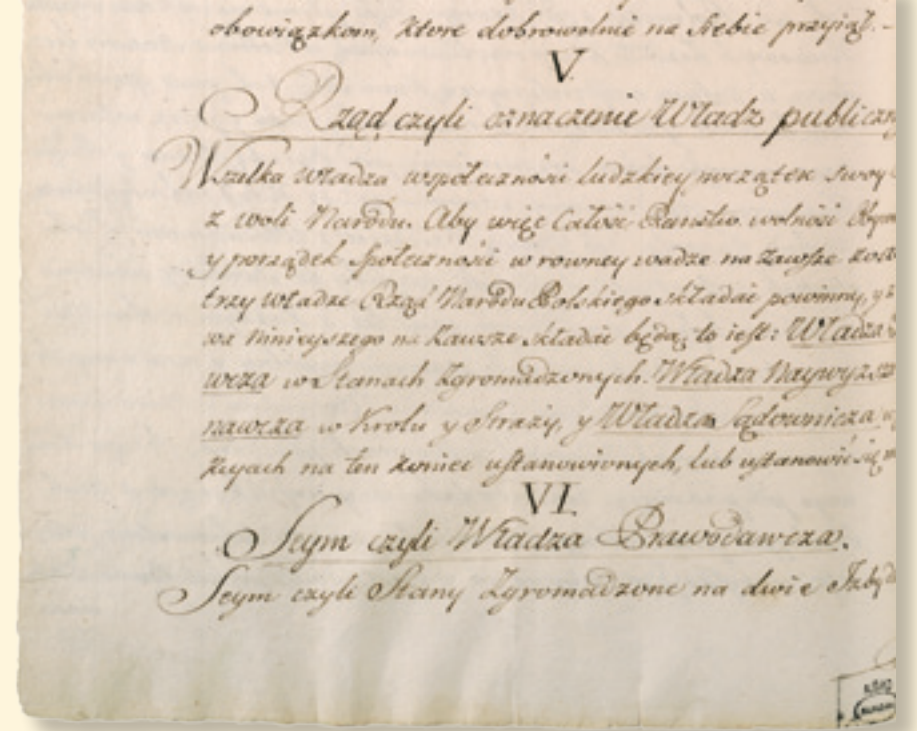
- Ο Βασιλιάς Στανίσλαβ Αουγκουστ Πονιατόφσκι με την ενδυμασία της στέφης του, Μ. Bacciarelli, Βασιλικό Κάστρο της Βαρσοβίας

- Η Βασιλική σφραγίδα του Στανίσλαβ Αουγκουστ, αποτύπωμα στις 24 Δεκεμβρίου 1791
Ø 12,3 cm
Επιγραφή: STANISLAUS AUGUSTUS: D. G. REX POLONIAE M. DUX LITH: RUS:
PRUS MAS SAM: KIOV VOL POD PODL LIV SM SEV CZ
Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο

- Η τελευταία σελίδα του χειρογράφου του Συντάγματος με τις υπογραφές των Προέδρων της Βουλής (Γραμματέα του Στέμματος Στανίσιλαβ Μαλαχόφσκι και Στρατηγού του Λιθουανικού Πυροβολικού Καζίμιεζ Νέστορ Σαπιέχα) και των μελών της Συνταγματικής Αντιπροσωπείας, Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο
- Το Σύνταγμα της 3ης Μαΐου (Ο Κυβερνητικός Νόμος) κυρώθηκε στις 3 Μαΐου 1791 από την Βουλή (Sejm) που συνεδρίαζε από το 1788 και έμεινε στην ιστορία της Πολωνίας ως η Τετραετής ή η Μέγα Βουλή. Ο Κυβερνητικός Νόμος ήταν ο πρώτος θεμελιώδης νόμος στην Πολωνία και αποτέλεσε ένα από τα πρώτα στον κόσμο συντάγματα, που θεσπίστηκαν με δημοκρατικό τρόπο. Το έγγραφο περιέχει ένα επίσημο προοίμιο και έντεκα άρθρα. Εισήγαγε στην Πολωνία το σύστημα της συνταγματικής μοναρχίας, το οποίο τον επόμενο αιώνα θεσπίστηκε από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Το Σύνταγμα της 3ης Μαΐου διατηρούσε την ταξική δομή της κοινωνίας, αλλά άνοιγε δρόμους για κοινωνική πρόοδο και προοπτικές για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις του κράτους. Το Σύνταγμα υιοθετούσε κατά τον Μοντεσκιέ, την τριμερή διάκριση των εξουσιών σε: νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική.

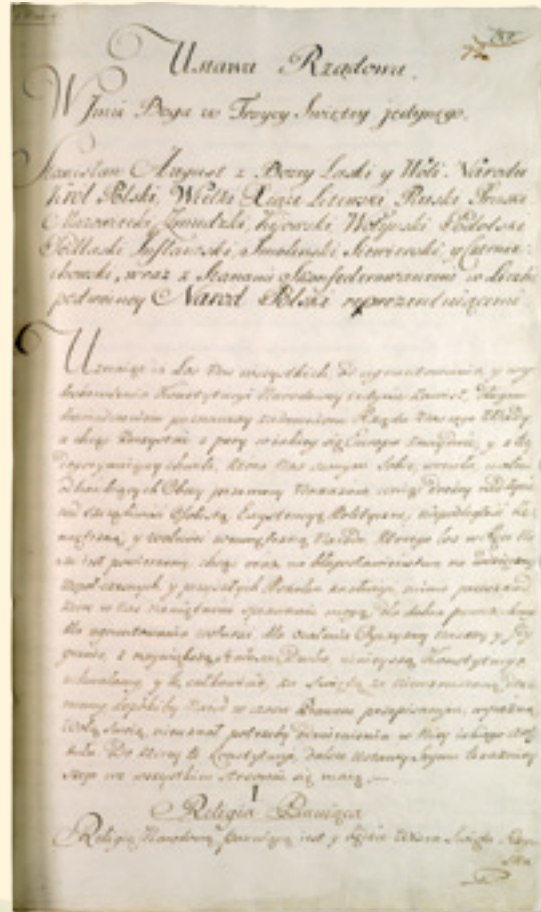

ΑΡΘΡΟ 5. Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΔΗΛΑΔΗ Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ

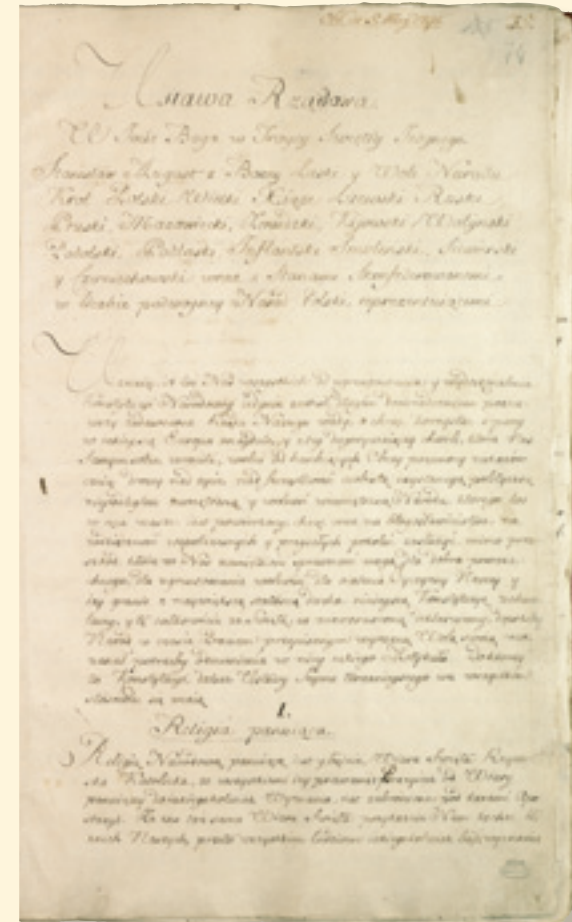
- «Όλη η εξουσία στην κοινωνία των ανθρώπων προέρχεται από τη βούληση του λαού. Για να διατηρηθεί η ακεραιότητα του κράτους, η ελευθερία των πολιτών και η καλή τάξη της κοινωνίας σε ισορροπία και σε μόνιμη βάση, η διακυβέρνηση του πολωνικού έθνους πρέπει να αποτελείται από τρεις εξουσίες και σύμφωνα με τον παρόντα νόμο θα αποτελείται δια παντός από: την νομοθετική εξουσία της Εθνοσυνέλευσης, την ανώτατη εκτελεστική εξουσία του βασιλιά και του Συμβουλίου και την δικαστική εξουσία των δικαστηρίων που συστάθηκαν για το σκοπό αυτό ή θα συσταθούν.»
Σύνταγμα της 3ης Μαΐου 1791, επιμέλεια J. Kowceki, Βαρσοβία 1981

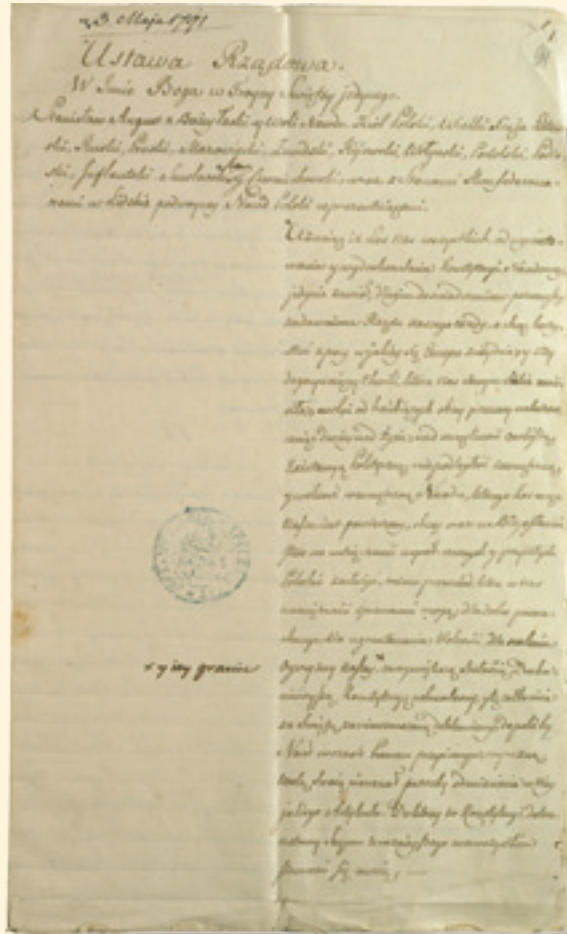
● Τα τρία αντίγραφα του Συντάγματος της 3ης Μαΐου που φυλάσσονται στο Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο είναι μοναδικά. Αυτό προκύπτει από την σύντομη διάρκεια του καθεστώτος που θεσπίστηκε στις 3 Μαΐου του 1791. Η Ρωσία δεν αποδέχτηκε την απώλεια της επιρροής της στην Πολωνία, και σύντομα οδήγησε στη συνθηκολόγηση του βασιλιά και την κατάληψη της εξουσίας από τους αντιπάλους του Συντάγματος. Οι συνωμότες της Ταρκοβίτσα ενήργησαν με σκοπό την εξάλειψη κάθε ίχνους του Συντάγματος. Με ιδιαίτερο ζήλο κατέστρεφαν όλα τα πρωτότυπα χειρόγραφα. Το έγγραφο από την λεγόμενη Λιθουανική Μέτρικα πιθανώς σώθηκε στην Βασιλική Βιβλιοθήκη (όπου δεν έφταναν τα χέρια των συνωμοτών). Το κείμενο από το Δημόσιο Αρχείο Οικογένειας Ποτότσκι διατηρήθηκε κρυμμένο από τα μέλη της οικογένειας, τα οποία, λόγω του ρόλου τους στην θέσπιση του Συντάγματος, δεν μπορούσαν να ελπίζουν στην επιείκεια των αντιπάλων τους. Το αντίγραφο από το Αρχείο της Τετραετούς Βουλής διατηρήθηκε από έναν από τους γραμματείς της Βουλής.

● Ο Κυβερνητικός Νόμος, πρωτότυπο, γλώσσα: πολωνική, χειρόγραφο διαστάσεων 40 x 25 εκ., τοποθετημένο στο βιβλίο ψηφισμάτων της Βουλής από 16/12/1790 έως 29/05/1792, διατηρημένο στην Λιθουανική Μέτρικα

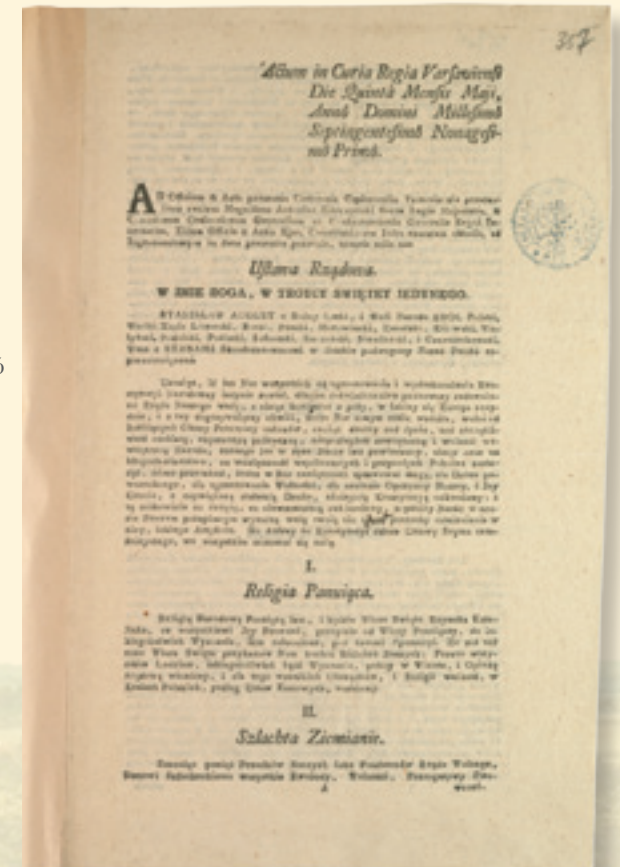

● Ο Κυβερνητικός Νόμος, πρωτότυπο, γλώσσα: πολωνική, χειρόγραφο διαστάσεων 40 x 25 εκ., τοποθετημένο στο βιβλίο ψηφισμάτων της Βουλής του έτους 1791, διατηρημένο στο Δημόσιο Αρχείο της Οικογένειας Ποτότσκι

- Ο Κυβερνητικός Νόμος, καθαρογραμμένο πρωτότυπο διαστάσεων 23,5 x 39 εκ., τοποθετημένο στο βιβλίο που περιέχει μ.α. τα πρόχειρα και καθαρογραμμένα κείμενα του Συντάγματος της περιόδου 1790-1791, διατηρημένο στο Αρχείο της Τετραετούς Βουλής

- Οι νομοθετικές πράξεις κυρωμένες από τη Βουλή της Κοινοπολιτείας καταχωρούνταν στα αρχεία των δήμων, δηλαδή στα βιβλία των δικαστηρίων των μεγαλύτερων πόλεων. Το κείμενο του νόμου, καταχωρημένο στο ανάλογο βιβλίο αποκτούσε την επίσημη ισχύ και ο καθένας μπορούσε να το επικαλεσθεί με την νόμιμη ισχύ του. Η καταχώρηση στα βιβλία του δικαστηρίου της Βαρσοβίας αποτελούσε τη βάση της ισχύος των νομοθετικών πράξεων της Τετραετούς Βουλής. Για τον λόγο αυτό τα τυπωμένα αντίγραφα επικυρώνονταν με την σφραγίδα και την υπογραφή του γραμματέα του δήμου.

- Επίσημη εκτύπωση του κειμένου του Κυβερνητικού Νόμου με την αναφορά της καταχώρησης στα αρχεία του δικαστηρίου της Βαρσοβίας, Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο

Οι πρώτες πολωνικές εκτυπώσεις

● Τον πρώτο χρόνο μετά τη θέσπισή του, το Σύνταγμα είχε τουλάχιστον 14 εκδόσεις. Εκτυπώθηκαν περίπου 20 με 30 χιλιάδες αντίτυπα. Σύντομα δημοσιεύθηκε και στον πολωνικό τύπο, όπως π.χ. στην «Εθνική και Ξένη Εφημερίδα». Κείμενο του Συντάγματος στην «Εθνική και Ξένη Εφημερίδα», τεύχος 38, 11/5/1791, Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο

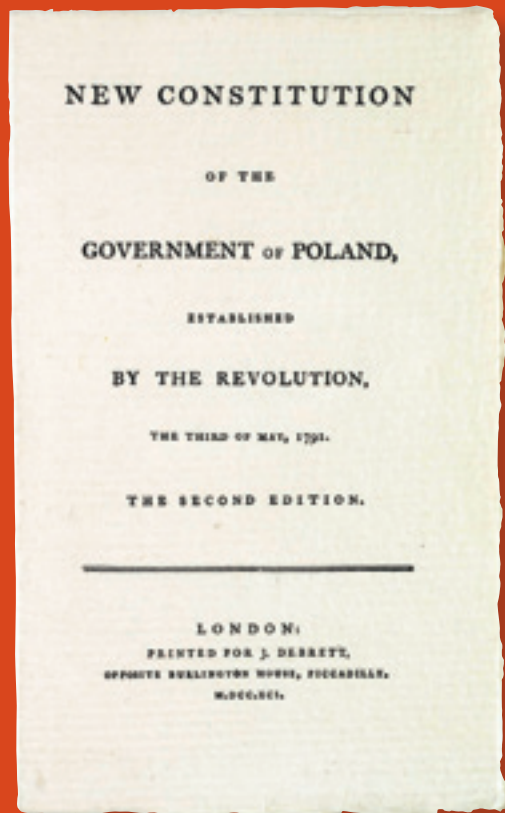

● Ο Κυβερνητικός Νόμος και άλλες βασικές πράξεις της Τετραετούς Βουλής για την μεταρρύθμιση του πολιτικού και κοινωνικού συστήματος της Κοινοπολιτείας, Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο

● Όλη η φιλελεύθερη Ευρώπη εξέφρασε τον θαυμασμό της μετά την θέσπιση του Συντάγματος της 3ης Μαΐου. Ο φιλοσοφικός πατέρας του μοντέρνου συντηρητισμού, ο Έντμουντ Μπερκ (1729-1797), το επαίνεσε ως παράδειγμα ειρηνικής μεταρρύθμισης του πολιτικού συστήματος. Η γαλλική εφημερίδα «Gazette de Leyde» δημοσίευσε θετικά σχόλια, έπαινοι ακούγονταν επίσης στα σαλόνια της Βιέννης. Θετική άποψη εξέφρασε ο πάπας Πίος ΣΤ΄ (1775-1799), ακόμα και ο βασιλιάς της Πρωσίας, ο Φρειδερίκος Γουλιέλμος Β΄ (1786-1797), έστειλε μια συγχαρητήρια επιστολή. Ο τότε αμερικανός πρεσβευτής στο Παρίσι και αργότερα πρόεδρος των ΗΠΑ (1801-1809), ο δημοκράτης Τόμας Τζέφερσον, έγραψε ότι ο κόσμος είχε κερδίσει τρία συντάγματα άξια σεβασμού, κατά σειρά θέσπισης: αμερικάνικο, πολωνικό και γαλλικό.

● *New Constitution of the Government of Poland Established by the Revolution, the Third of May*, London. Printed for J. Debrett opposite Burlington House, Piccadilly M. D. CC. XCI
Εθνική Βιβλιοθήκη στη Βαρσοβία, [Ανατύπωση, Βαρσοβία 1991]

● Οι πρώτες αναφορές για το Σύνταγμα της 3ης Μαΐου δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα «Nouvelles Extraordinaires de Divers Endroits», δηλαδή στην ονομαζόμενοι «Gazette de Leyde» ήδη από τις 15 Μαΐου, ενώ η έκδοση της 20ης Μαΐου αφιέρωσε τρία άρθρα σχετικά με την θέσπισή του. Οι βρετανικές εφημερίδες «The Times» και «The Morning Chronicle» αναφέρθηκαν για πρώτη φορά στο Σύνταγμα στις 20 Μαΐου και στη συνέχεια, στις 21 Μαΐου, η πληροφορία δημοσιεύτηκε στην «The London Gazette». Στο Παρίσι, η «Gazette Nationale ou la Moniteur Universel» περιέγραψε το θέμα στις 22 Μαΐου. Τον Ιούνιο, τρεις βρετανικές εφημερίδες: «The Star», «The Morning Chronicle» και «The Lloyd's Evening Post» δημοσίευσαν το πλήρες μεταφρασμένο κείμενο του Συντάγματος. Αυτό έγινε χάρη στις προσπάθειες του Franciszek Bukaty (Πολωνού πρεσβευτή στο Λονδίνο), ο οποίος συντόνισε τη μετάφραση. Το κείμενο εκτυπώθηκε επίσης σε μορφή βιβλίου από τον εκδότη John Debrett. Η γαλλική μετάφραση δημοσιεύεται στη Βαρσοβία στο «Journal Hebdomadaire de la Diète» στις συνεχόμενες εκδόσεις από τις 6 Ιουλίου έως τις 3 Αυγούστου 1791.

● *Forme Constitutionnelle décrétée par acclamation dans la séance du 3 mai, sanctionnée à l'unanimité, dans la seancé suivante du 5 mai 1791*
Σύγχρονη εκτύπωση, Κεντρικό Ιστορικό Αρχείο

53.

54. Chateau

50 51

70

71

76

75

74

Mont du Fimier

Maqa Poudre

